

A SZABADÍTÓ

(Rákosi elvtárs a magyar hadifoglyok között, 1943)

1.

AZ ERDŐ

Vigyázzban álltak a tábor
körül a komoly fák,
végtelen, tömött sorban,
őrtálló katonák.

Ha szél kérlelte őket,
susogtak szép mesét,
és hallgatták a foglyok
az ismeretlen, boldog
világról zengő erdei zenét.

Tisztán és egyszerűen,
akár a nép,
az erdő úgy mesélt.

Rozsdavörös és barna
volt ősszel a fán a levél,
mintha rájukszáradt volna
a földből fölszivárgó vér.
Olykor nem dalolt az erdő,
zörgette panaszát,
tízmilliók jajából
tanult nyögni a borzas ág.

Riadtan hallgatta a tábor:
„vádol az erdő,
szörnyű a vád!”

De azért mind szerették:
„olyan ő, mint a Bakony,
csak nagyobb, tán el is éri
valahol délnyugaton.
S bár másról szól, mint a Mátra,
de hangja érthető,
és meséje, és vádja
szívéből tör elő,
és néha ringásában
az asszony, s gyerek int...”

Figyeltek zúgására,
s tanultak tőle mind.

De azon a reggelen
az erdő nem beszélt,
csak állott nesztelen
és ünnepélyesen,

csak állott boldogan,
széttárta karjait, —
hatalmas, komoly fák,
őrtálló katonák
így várták Rákosit!

2.

A HANGJA

Vagy kétezren lehettek,
kiket ő ott talált,
kiktől elhessentette
a szerencse a halált.

A tisztáson állottak,
köré formálva kört,
reménykedők is voltak,
s volt, ki már összetört.

Miért... miért...? A kétezer
magyarázatra várt,
mint szikkadt föld az esőt,
úgy hörpölték szavát,

nemcsak a fülük itta,
a gyógyerejű víz
beáradt pórusaikba,
s locsolta szívük is.

Vagy kétezren lehettek,
nem tudtak ők sokat,
nem is értették kezdetben,
csupán a hangokat,

de mi zengett e hangban,
hogy könnyes lett szemük,
s meglátták rég nem látott
messzi szülőhelyük,

és hallották a szélvészt,
mely a pusztákon fut át,
itták a bort és nyelték
a jó túrós csuszát,

s a városok! — a gépek
s emlékek zivaja
úgy zöngött, mint darazsak
fölbolygatott raja,

s új ízzel döbbsent beléjük
nyelvünk sok szép szava,
mint „munka” és „szabadság”,
„család”, „otthon”, „haza”!

Vagy kétezren lehettek,
már-már beidomított
vadak, kiket gyilkolni
küldtek a gyilkosok.

Láttad már pincezugban,
nyirkos, vastag falak
közt, hogy birkózik sötéttel,
ha beragyog a nap?

Meleg, szép fényugárral
Igy szötte őket át,
azt a kétezzer embert,
ki hallgatta szavát.

3.

A SZAVA

Lelküket minden fénytől
őrizte rács, lakat,
nem is értették szavát még,
csupán a hangokat,

de lassan, mint a gazda,
ki új otthonába nyit,
kitárta értelmük
csikorgó ajtait.

Otthon is nyitogatta
a hosszú szolgaság,
de legtöbbször nem bírta
rozsdás-vastag vasát...

s amikor felocsudtak
az első nap után,
hoav sebüket kötözi
egy orosz, vagy grúz leány,

zavartan, tépelődve
már sejtettek valamit,
ezért is fiavelték úgy,
az erdő hangjait...

de most sírt leabalsejükbe,
míg hallgatták szavát,
hoqy saját, szebb testvérükre
hordották ők a halált.

hogv önmagukat ölték,
(bár volt még menedék!)
s olyanok parancsára,
kiknek rég nyögtek kezét,
mi lakásaikban turkált,
zsebükben, s mindenütt,
utcára lökte őket,
ellopta tehenük,

mi benyult a fejükbe,
hogv zavartan megriadt
a gondolat is tőle, —
mi ifjú izmaikat

karjukból kihalasította,
s a vénék tüdejét,
az asszony kacagását,
gyermeknek vig szemét,

s futószalagra rakta,
mely Nyugat felé haladt,
őket pedig Keletre,
vitte a nagy szalag,

ezért van kenyér, s férti
nélkül, ki otthonmaradt...
lassú szava így kavart
bennük tajtékokat,

búvárló szava így lelt
bennük igaz-gyöngyöket;
téged is Ő hozott föl,
szikrázó gyűlölet,

jövőnek apja! Szívet
tisztító zuhatag,
aki öklökké gyűrőd
a magányos ujjakat,

ki félszeg mozdulatokból
kalapálsz tetteket!
A topogó kín nemzett,
s anyád a szeretet.

4.

A KIÁLTÁS

Lassú szava szívükben
viharrá kavarodott,
termete hirtelen
fölmagasodott,

mintha a Föld adná neki
ereje legjavát,
Őt látva-hallva nyilalt
beléjük: mi a Párt,

soha még így nem örültek,
hogy becsapták a halált,
soha még így nem nézték
a napot, s lombkoronát!

Egyszerre egy kiáltás
egy szájból kiszakadt,
a táj körül keringett,
majd másik szájba szaladt,

s onnan, még duzzadóbban
egy harmadikba át:
„Apánk! Vezess a frontra!”
„Fegyvert!” „Vezess, Apánk!”

Mi néhányukban tétlen
már régóta hevert,
a szó színig töltötte
most mind a kétezeret,

mlcsoda kórus! Ekhóztak
tán még az otthoni
hegyek, Tihany is: Fegyvert!
Vezess harcba, Rákosi!

Élni akarunk, élni!
Mi megöljük a halált,
e vérszopót! Vezessél!
Fegyvert! Vezess apánk!

„Elvtársak!” Oly mély csönd lett
mint játszva szétzilált
minden kósza madárfütty
és rezzenő virág.

E furcsa ízű szó most
úgy lengte őket át,
mint márciusi szél
az olvadó határt.

„Elvtársak! Az igazságért
fegyverrel harcolni szép,
de ismerjük előbb meg
az igazság fegyverét!

Nemsoká hazatérünk,
s kell férni, ki már szabad,
hogy magának rakja föl
a ledölt házfalakat!”

5.

A BETŰI

Mi mind hadifoglyok voltunk,
ketreche zárt rabok,
ők is csak fogságba esve
lehettek szabadok.

Mi mind hadifoglyok voltunk,
s nem hallhattuk szavát,
csak titokban susogták
a külvárosi fák,

csak ágról-ágra surrant
két csend között tovább,
míg jószívvel nem hozták
közénk a katonák.

Egy iv papír az ország,
üres nagyobb fele,
jövendőnk történelmét
ő írja most bele,

betűi az új gyárak,
könyvtárak, emberek —
bennünk is ő rajzolja
a legszebb betűket...

téged, szeretet, ki ajkak
sarkában futkosol,
ki napokat ragyogtatsz
a homlokok alól,

te láthatatlan suqár
a harcosok között,
ki a szívüket vörös
csokorba kötözöd,

s téged, tudás... láncszemként
egymást foaó szavak,
te minden izomzatnál
keményebb, ru'almasabb! —

Mi mind hadifoglyok voltunk,
s lehetnének nélküle,
hisz nem tört le azóta
az ellenség keze,

amely újból lelopná
házunkról a tetőt,
karunkból kihalítaná
az ifjú, friss erőt,

és szivacsnak használná
a vének tüdejét,
és jéggé dermedtené
a gyermekek szemét!

Mi mind hadifoglyok voltunk,
ketreche zárt rabok,
s most mi is Hozzá kiáltunk,
szabadult magyarok:

„Vezess Apánk!” — és úgy zeng,
úgy visszhangzik hazánk,
mint akkor ott az erdők,
kik hallgatták szavát.

Csohány Gabriella

ÉNEK RÁKOSI ELVTÁRSRÓL

Csodálatos emberi sorsát,
szépséges, gazdag életét,
felszabadultan, teli szívvel
vallja magának most a nép.
Ezer év alatt soha nem volt
senki még övé ennyire,
s nem bízta sorsát ennyi hittel
igy még sohasem senkire.

— Milyen ember volt édesanyja?
Nem tudom, nem is kérdezem —
De legelőször őt köszönti,
holt édesanyját énekem.
Sírja felett rigók dalolnak,
s bimbóznak, már a kis fűvek,
s az ibolyák kerekre nyitják
sötét, harmatos szemüket.

Oh, gyertek, gyertek ibolyákkal
hazám fiai, lányai!
Gyertek zendülő muzsikákkal
fejféját körülállani!
Áldott legyen haló porában
ki a világra hozta őt,
emléke csillog, mint a harmat,
s nem fődik el a temetők...

S ki néki másik édesanyja,
gyertek, köszöntsük sorba mind!
Nevét kiáltsák most a vének,
nevét fiaink, lányaink.
A pártról zengjen most az ének,
egy szabad nemzet éneke,
a pártról szólunk, s őt daloljuk,
hiszen a párt az élete!

Ezerkilencszáztizennyolcban
kenyeret s békét kért a nép,
s Rákosi elvtárs keze által
foghatta meg a párt kezét —
Azóta harmincnégy tavaszban
a párt, a nép is nagyra nőtt,
s Rákosi elvtárs neve fénylett
s fénylik a párt, a nép előtt!

— Vörös katonák énekelnek
hallom, messze a föld alatt,
harminchárom év távolából
úgy tüzel arcuk, mint a nap.
Emlékük felkél, mint a hajnal,
szuronyuk hegye ide int:
Rákosival mentek a harcba,
és, véle mennének mind megint!

A holtak, élők mind dalolnak,
s daluk mélyében ott remeg,
hogy itt él köztünk az az elvtárs,
kit egykor Lenin szeretett. —
Úgy indult tűzbe, vasba, vérbe,
hogy vitte Lenin mosolyát,
szemének mélye ezt ragyogta,
s egy egész népnek adta át!...

Az ellenség kezében rezgett
élesre fenne már a kés,
s tizenhat évig marcangolta
testét a kín, a szenvedés.
Lenin szerette, Sztálin óvta,
s megacélozta őt a párt,
ezért győzött halálon, poklon,
ezért őrizte meg magát!